

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

Η ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΟΧΙΚΗΣ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

Σχολιασμός και ανάλυση των φαινομένων της υπόρρησης και της διασαφήνισης

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΙΑΣΚΟΣ: Ξ2015038

Επόπτης: ΠΑΡΙΑΝΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

Επιβλέπων: ΚΕΝΤΡΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Κέρκυρα, Αύγουστος 2019

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

Η ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΟΧΙΚΗΣ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

Σχολιασμός και ανάλυση των φαινομένων της υπόρρησης και της διασαφήνισης

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΛΙΑΣΚΟΣ: Ξ2015038

Επόπτης: ΠΑΡΙΑΝΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

Επιβλέπων: ΚΕΝΤΡΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Κέρκυρα, Αύγουστος 2019

Ευχαριστίες

Η εκπόνηση της παρούσας εργασίας δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί δίχως την υποστήριξη των παρακάτω ατόμων και για αυτό τους υποβάλλω τις ευχαριστίες μου.

Πρώτον στην κα. Παριανού, η οποία παρείχε κάθε δυνατή βοήθεια και καθοδήγηση, δεύτερον στον κ. Κεντρωτή.

Ευχαριστώ επίσης όλα τα μέλη του τμήματος Διερμηνείας που πήραν μέρος στην έρευνα, καθώς και την οικογένεια μου και φίλους που παρείχαν στήριξη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Εισαγωγή (σ.6-7)
- Κεφάλαιο 1: Η πολιτιστική διάσταση της διερμηνείας (σ.7-10)
- Κεφάλαιο 2: Υπόρρηση και διασαφήνιση (σ.10)
- 2.1: Ορισμός υπόρρησης (σ.10-11)
- 2.2: Ορισμός διασαφήνισης (σ.11-15)
- 2.1.2: Η υπόθεση της διασαφήνισης (The explication hypothesis) (σ.15-16)
- Κεφάλαιο 3 (σ. 16)
- 3.1 Παρουσίαση πιλοτικής έρευνας (σ. 16)
- 3.1.1 Απομαγνητοφώνηση και ανάλυση πρωτότυπης ομιλίας (σ. 16-20)
- 3.1.2 Απομαγνητοφωνήσεις και αναλύσεις διερμηνειών (σ.20-32)
- Επίλογος (σ.32)
- Βιβλιογραφία (σ.33)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα μελέτη αποτελεί ένα εγχείρημα εξερεύνησης της πολιτιστικής διάστασης της διαδοχικής διερμηνείας, εστιάζοντας έπειτα στις τεχνικές της υπόρρησης και της διασαφήνισης, εργαλεία που χρησιμοποιεί ο διερμηνέας. Η παρουσίαση θα αναφερθεί και θα εξερευνήσει την πολιτισμική διάσταση της διαδοχικής διερμηνείας στα διάφορα περιβάλλοντα και πλαίσια όπου λαμβάνει χώρα, στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ένας σύγχρονος διερμηνέας όσον αφορά στοιχεία πολιτιστικής φύσης και τους τρόπους αντιμετώπισης αυτών των προκλήσεων. Έπειτα θα γίνει παρουσίαση μιας πιλοτικής έρευνας στο πλαίσιο αυτής της μελέτης, η οποία δεν θα γινόταν δίχως την συνεργασία των φοιτητών του τμήματος Διερμηνείας.

Προτού ασχοληθούμε με το κυρίως θέμα της παρουσίασης, την πολιτισμική διάσταση της διαδοχικής διερμηνείας και τα φαινόμενα της υπόρρησης και της διασαφήνισης, είναι σημαντικό να διευκρινιστεί πώς ακριβώς ορίζεται η διερμηνεία ή ο δράστης αυτής της ενέργειας, ο διερμηνέας. Ο Μπαμπινιώτης ορίζει τον διερμηνέα ως «ειδικό που βοηθεί να επικοινωνήσουν μεταξύ τους άνθρωποι που δεν μιλούν την ίδια γλώσσα, μεταφράζοντας τα λεγόμενα τού ενός στη γλώσσα τού άλλου» (Μπαμπινιώτης, 2002: 506). Το γερμανικό λεξικό του Duden ορίζει παρόμοια τον διερμηνέα (Dolmetscher): jemand, der Äußerungen in einer fremden Sprache übersetzt και το αγγλικό λεξικό του Collins ως εξής: An interpreter is a person whose job is to translate what someone is saying into another language. Παρατηρούμε λοιπόν πως και οι τρεις ορισμοί συμφωνούν ως προς το πώς ορίζεται ο διερμηνέας, τουλάχιστον σε επιφανειακό επίπεδο.

Η διερμηνεία διακρίνεται σε κατηγορίες, ως προς το πλαίσιο στο οποίο διεξάγεται και ως προς τον τρόπο διεξαγωγής. Ως προς το πλαίσιο διεξαγωγής της διερμηνείας πλέον διαδεδομένες αποτελούν η διερμηνεία συνεδρίων, η κοινοτική διερμηνεία, η δικαστική διερμηνεία, η επάλληλη διερμηνεία και η διερμηνεία συνοδείας. Ως προς τον τρόπο διεξαγωγής διακρίνεται σε ταυτόχρονη διερμηνεία, διαδοχική, ψιθυριστή (chuchotage), διερμηνεία δύο φάσεων (relay interpreting) και διερμηνεία όψεως .

Η συγκεκριμένη μελέτη έχει ως αντικείμενο αποκλειστικά την διαδοχική διερμηνεία, σε όποιο πλαίσιο λαμβάνει χώρα, καθώς όπως θα αναλυθούν και αργότερα οι τεχνικές της υπόρρησης και διασαφήνισης απαιτούν το χρονικό περιθώριο που παρέχει η διαδοχική διερμηνεία, σε αντίθεση με την ταυτόχρονη.

Παρά την πρόσφατη ανάπτυξη και μελέτη της μεταφρασιολογίας και της διερμηνείας ως επιστήμες τον 20^ο αιώνα, ο μεταφραστής και ο διερμηνέας κατατάσσονται στα αρχαία επαγγέλματα. Κατά τον Baigorri, οι πρώτες αναφορές διερμηνέων εντοπίζονται στην Αίγυπτο, την 3^η χιλιετία π.Χ, στα επιτάφια μνημεία της πριγκίπισσας της Ελεφαντίνης. Υπάρχουν αναφορές επίσης στην Περσική Αυτοκρατορία, καθώς και στην αρχαία Ελλάδα, Κίνα και Ρώμη. Κατά τον Μεσαίωνα

επίσης εντοπίζονται άτυπες μορφές διερμηνείας στην Σχολή Μεταφραστών του Τολέδο και στις σταυροφορίες, οι επονομαζόμενοι δραγουμάνοι, όπως έχουν μείνει γνωστοί και οι Έλληνες διερμηνείς της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Επιπλέον, την περίοδο των μεγάλων εξερευνητών υπάρχουν αναφορές Ισπανών διερμηνέων στην αμερικανική ήπειρο. Όσον αφορά την νεότερη ιστορία, η ανάγκη των διερμηνέων αναγνωρίστηκε ιδιαίτερα κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο (1914-1918), στην συνθήκη ειρήνης του Παρισιού (1919) που ακολούθησε, στην Λεγεώνα των Εθνών και στην Διεθνή Οργάνωση Εργασίας. Φυσικά δεν γίνεται να παραλειφθεί και η δίκη της Νυρεμβέργης (1945-1946) με το τέλος του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου, όπου διερμηνείς παρείχαν τις υπηρεσίες τους στα γερμανικά, αγγλικά, ρωσικά και γαλλικά (Baigorri Jalón, 2000, in <http://linkterpreting.uvigo.es/que-es-la-interpretacion/historia/?lang=en>). Πλέον, υπάρχουν πολυάριθμα ιδρύματα μελέτης και διδασκαλίας της διερμηνείας ανά την υφήλιο και ακόμα περισσότερες θέσεις εργασίας των διερμηνέων, όπως συνέδρια, κρατικές υπηρεσίες, διπλωματικά σώματα και κοινοτική διερμηνεία .

Χάρη στην πλούσια ιστορία της διερμηνείας ανά τους αιώνες και τους πολυάριθμους πολιτισμούς που την χρησιμοποιούσαν, καθώς και από την ίδια τη φύση της ως επικοινωνία μεταξύ πολιτισμών, η πολιτιστική διάσταση της διερμηνείας αποτελεί αντικείμενο άξιο εξερεύνησης και μελέτης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

-Η πολιτιστική διάσταση της διερμηνείας

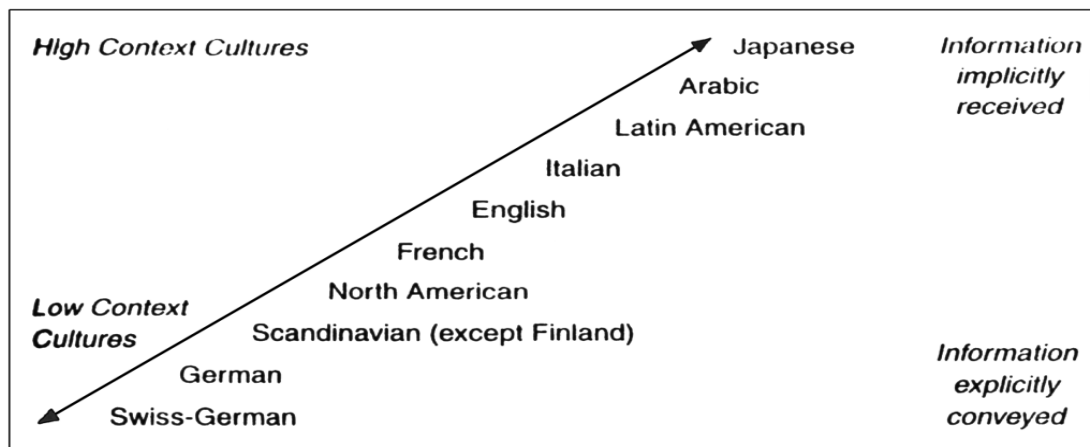
Η διερμηνεία χρησιμοποιείται τον 21^ο αιώνα σε κάθε χώρα του κόσμου είτε πρόκειται για διακρατική επικοινωνία είτε για προσωπική, επιχειρηματική, ανθρωπιστική ή κρατική χρήση. Ωστόσο ο τρόπος που εκφράζεται και επικοινωνεί ο κάθε πολιτισμός είναι διαφορετικός και αυτό είναι ένα φαινόμενο που δεν περιορίζεται μόνο στις εκάστοτε διαφορετικές γλώσσες, καθώς παρατηρούνται διαφορετικοί τρόποι επικοινωνίας σε πολιτισμούς που μιλούν την ίδια γλώσσα. Με την πάροδο του χρόνου κάθε πολιτισμός αναπτύσσει ενδογλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της επικοινωνίας τους, στοιχεία που αποτελούν επίσης πρόκληση για τον διερμηνέα, καθώς χρειάζεται όχι μόνο βαθειά γνώση των γλωσσών εργασίας του, αλλά και των πολιτισμών.

Πολιτισμικά στοιχεία επίσης, όπως η ευγένεια, οι φιλοφρονήσεις και η ροή μιας συζήτησης διαφέρουν σημαντικά ανά την υφήλιο και αποτελούν αντικείμενο έρευνας του διερμηνέα. Παραδείγματος χάριν, η χρήση της προστακτικής θεωρείται ευγενική και αποδεκτή σε αρκετές γλώσσες, ενώ άλλοι πολιτισμοί τείνουν να χρησιμοποιούν ερωτηματικές προτάσεις για την ίδια λειτουργία, αλλιώς πιθανόν να θεωρηθούν αγενείς. Σε πλαίσια διερμηνείας όμως, εάν ο ομιλητής χρησιμοποιήσει την προστακτική «Απαντήστε μου.» και ο δέκτης του μηνύματος προέρχεται από

πολιτισμό που θα θεωρούσε ακατάλληλη την προστακτική, ο διερμηνέας οφείλει να διερμηνεύσει σε πραγματιστικό επίπεδο και όχι σε καθαρά γλωσσικό, χρησιμοποιώντας μια άλλη κατάλληλη δομή διατηρώντας το ίδιο επίπεδο ευγένειας με τον ομιλητή. Ο Thomas (1983 in Hale 2014:323) διακρίνει δύο μορφές λαθών που μπορεί να προκύψουν, όσον αφορά την πολιτιστική διάσταση του θέματος, τα λάθη πραγματιστικής-γλωσσικής φύσης και τα λάθη πραγματιστικής-κοινωνικής φύσης. Το προηγούμενο παράδειγμα εντάσσεται στην πρώτη κατηγορία.

Τα λάθη πραγματιστικής-κοινωνικής φύσης ωστόσο αφορούν κοινωνικές δομές, ιδεολογίες και αξίες, συνεπώς και είναι πιο δύσκολο να εντοπιστούν. Ο Carbaugh (2005 in Hale 2014:324) χρησιμοποιεί ένα πολύ χρήσιμο παράδειγμα αναφορικά με τις πολιτισμικές διαφορές μεταξύ Φιλανδίας και του Αγγλοαμερικανικού πολιτισμού. Σύμφωνα με τον Carbaugh, το κατά πόσο η σιωπή σε μια κοινωνική συνέντευση είναι άνετη και αποδεκτή διαφέρει σημαντικά στους δύο πολιτισμούς. Οι Φιλανδοί θεωρούν πώς οι Αμερικανοί μιλούν πολύ και οι δε πως οι μεν μιλούν λίγο, άρα είναι εύκολο να δημιουργηθούν παρεξηγήσεις, καθώς η μια πλευρά θεωρεί πως η άλλη γίνεται πολύ πρόθυμη και αγενής, ενώ η άλλη πως είναι κλειστή και δεν επιδιώκει σχέσεις. Τέτοιου είδους διαφορές εντοπίζουμε και μεταξύ των μεσογειακών πολιτισμών και των βόρειων, όπου δεν είναι σπάνιο φαινόμενο ο Ισπανός ομιλητής να φιλήσει τον διερμηνέα κατά την πρώτη τους συνάντηση. Μια τέτοια κίνηση ωστόσο θα θεωρούνταν απρεπής σε άλλους πολιτισμούς. Παρόμοια και με την ένταση της φωνής, όπου συναντάμε αυξημένο τόνο της φωνής σε μεσογειακές χώρες κατά τη διάρκεια μιας συνομιλίας, ενώ άλλοι πολιτισμοί, όπως οι ασιατικοί, δεν συμερίζονται αυτό το χαρακτηριστικό. Ωστόσο είναι ευθύνη του διερμηνέα τι ακριβώς θα διερμηνεύσει και σε ποιο επίπεδο, σε καθαρά γλωσσικό ή σε πραγματιστικό; Ο ίδιος επιλέγει εάν θα μεταφέρει τη θερμή και τον ενθουσιασμό του ομιλητή στο κοινό/δέκτη, με κριτήρια τον πολιτισμό που έχει απέναντί του.

Ο ανθρωπολόγος E.T Hall (1989) διακρίνει τους πολιτισμούς σε μια κλίμακα υψηλού και χαμηλού πλαισίου (high & low context cultures). Ο Hall υποστηρίζει πως κατά την επικοινωνία ο ακροατής γνωρίζει μερικώς για το θέμα της συζήτησης. Η επικοινωνία χαμηλού πλαισίου απαιτεί πλήρη ανάλυση του εκάστοτε θέματος, καθώς ο ακροατής γνωρίζει ελάχιστα για αυτό, ενώ στην επικοινωνία υψηλού πλαισίου ο ακροατής δεν χρειάζεται περισσότερες από τις βασικές πληροφορίες.

Πίνακας 1: Κλίμακα πολιτισμών υψηλού-χαμηλού πλαισίου (Katan, 1999)

Η κλίμακα ωστόσο δεν είναι απόλυτη, καθώς κανένας πολιτισμός δεν είναι αποκλειστικά υψηλού ή χαμηλού πλαισίου. Όπως παρατηρούμε στον πίνακα 1, οι ευρωπαϊκοί πολιτισμοί, με εξαίρεση τον ιταλικό, τείνουν να είναι χαμηλού πλαισίου. Οι πολιτισμοί χαμηλού πλαισίου χρησιμοποιούν την επικοινωνία με την λογική αιτίου-αποτελέσματος, γραμμικά, ο ακροατής λαμβάνει ακριβώς τις πληροφορίες που χρειάζεται. Ο ελληνικός πολιτισμός κατηγοριοποιείται, παρόμοια με τον ιταλικό, ως υψηλού πλαισίου, οι οποίοι τείνουν να δίνουν ιδιαίτερη σημασία στη μη φραστική επικοινωνία και σε υπονοούμενα. Ο τρόπος επικοινωνία είναι έμμεσος και η συμμετοχή και αντίληψη του ακροατή αποτελούν στοιχεία απαραίτητα. Ο Hall σημειώνει: «Οι άνθρωποι που έχουν ανατραφεί σε συστήματα υψηλού πλαισίου έχουν υψηλότερες προσδοκίες από τους υπόλοιπους, σε σχέση με ανθρώπους αναθρεμμένους σε συστήματα χαμηλού πλαισίου. Όταν ένα υποκείμενο υψηλού πλαισίου μιλάει για κάτι που σκέφτεται, αναμένει πως ο συνομιλητής του γνωρίζει τι τον απασχολεί, δεν χρειάζεται να αναφερθεί σε αυτό συγκεκριμένα. Το αποτέλεσμα είναι πως θα περιστρέφεται γύρω από το κεντρικό σημείο, τοποθετώντας όλα τα κομμάτια στη θέση τους εκτός από το κεντρικό. Η σωστή τοποθέτηση της θεμέλιου λίθου είναι ο ρόλος του συνομιλητή. Εάν το κάνει αυτό ο ομιλητής, προσβάλλει και παραβιάζει την ατομικότητά του.» (Hall, 1989:113). Ο διερμηνέας είτε διερμηνεύει προς είτε από τα Ελληνικά (ή κάποια υψηλού πλαισίου γλώσσα) με μια γλώσσα χαμηλού πλαισίου, οφείλει να γνωρίζει αυτά τα χαρακτηριστικά και να μεταφέρει τις πληροφορίες που θα λάβει όπως θα εκφράζονταν στη γλώσσα/πολιτισμό στόχο.

Ένα ακόμη στοιχείο που διακρίνει τους πολιτισμούς χαμηλού και υψηλού πλαισίου είναι η αντίληψη του χρόνου. Ο Hall ορίζει τους πολιτισμούς χαμηλού πλαισίου ως μονοχρονικούς, με μια απόλυτη, συνεπή και οργανωμένη αντίληψη του χρόνου. Η ακρίβεια και η συνέπεια θεωρείται ως αυτονόητο και ως ένδειξη δέσμευσης και για να διεκπεραιωθεί ένα οποιοδήποτε εγχείρημα το συντομότερο δυνατόν, οι πολιτισμοί χαμηλού πλαισίου συγκεντρώνονται σε μια εργασία τη φορά και δυσανασχετούν εάν προκύψουν διακοπές (Hall, 1989; Reynolds, 2003). Αντιθέτως οι πολιτισμοί υψηλού πλαισίου τείνουν να είναι πολυχρονικοί, ο χρόνος δεν είναι απόλυτος. Σε πολιτισμούς όπως ο ελληνικός ή ο ιταλικός, οι ανθρώπινες σχέσεις έχουν περισσότερη αξία από

τον χρόνο, για αυτό η επιχειρηματική ζωή είναι περισσότερο εστιασμένη στις σχέσεις αυτές, σε αντίθεση με την επιχειρηματική ζωή του χαμηλού πλαισίου πολιτισμού των Η.Π.Α. (Lewis 1999, Reynolds 2003). Η διαφορά αυτή στην αντίληψη του χρόνου αποτελεί μια ακόμα πρόκληση για τον διερμηνέα, καθώς συνέδρια ή συναντήσεις ατόμων με διαφορετική αντίληψη του χρόνου ενδέχεται να προκαλέσει τριβές, τουλάχιστον ως προς την τήρηση διοριών, οργάνωσης και συνέπειας. Ο διερμηνέας ως διαπολιτισμικός διαμεσολαβητής, όντας γνώστης αυτής της πιθανότητας έχει την δυνατότητα πρόληψης ή μετρίασης τέτοιων τριβών, οδηγώντας όλα τα εμπλεκόμενα μέλη με διπλωματικό τρόπο σε μια μέση λύση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

-Υπόρρηση και διασαφήνιση

Συνεχίζοντας με το επόμενο σημείο της μελέτης, την υπόρρηση και την διασαφήνιση, κοινώς γνωστές ως *implication* και *explicitation* αντίστοιχα, που αποτελούν τεχνικές στη διάθεση του μεταφραστή και του διερμηνέα, ιδιαίτερα απέναντι σε προκλήσεις πολιτιστικού χαρακτήρα. Αξίζει να σημειωθεί, πως η διασαφήνιση έχει γίνει αντικείμενο μελέτης πολύ συχνότερα σε σχέση με την υπόρρηση στη διεθνή κοινότητα, δίχως βέβαια να μειώνεται η σημασία της υπόρρησης ως μεταφραστική τεχνική.

2.1 Ορισμός υπόρρησης

Η υπόρρηση ορίζεται από τους Vinay και Darbelnet στο γλωσσάρι όρων τους ως μια «στιλιστική μεταφραστική τεχνική, κατά την οποία αυτό που είναι ρητό στη γλώσσα πηγή μετατρέπεται σε υπόρρητο στη γλώσσα στόχο, με βάση το συγκεκριμένο ή την κατάσταση για τη μεταφορά του νοήματος» (Vinay and Darbelnet 1995:344, in Klaudy&Karoly 2005:14). Επίσης έχουν προσθέσει και την παρακάτω σημείωση: «Οι μεταφραστές επιμηκύνουν τα κείμενά τους λόγω σύνεσης αλλά και λόγω άγνοιας» (Vinay and Darbelnet 1995:193 in Klaudy&Karoly 2005:14), εννοώντας πως η διασαφήνιση δεν είναι πάντοτε κάτι το θετικό. Ο Becher(2011:18) σημειώνει πως η υπόρρηση «παρατηρείται όταν το κείμενο στόχος είναι λιγότερο ρητό (περισσότερο υπόρρητο) από το αντίστοιχο κείμενο πηγή.»

Κατά την Klaudy (1998, 2003 in Klaudy&Karoly 2005:15)., οι πλέον συνηθισμένες μορφές υπόρρησης είναι:

- Λεξικολογική γενίκευση
- Λεξικολογική συναίρεση
- Λεξικολογική παράλειψη
- Γραμματική γενίκευση
- Γραμματική υποβάθμιση και συναίρεση
- Γραμματική παράλειψη

Με βάση μια έρευνα της σχέσης μεταξύ υπόρρησης και διασαφήνισης από την Klaudy (2001 in Klaudy&Karoly 2005:13), συγκρίνοντας λογοτεχνικά κείμενα μεταφρασμένα από τα ουγγρικά προς τα αγγλικά, γερμανικά, γαλλικά, ρωσικά και αντίστροφα, κατέληξε στην διατύπωση της «υπόθεσης της ασυμμετρίας». Σύμφωνα με αυτήν την υπόθεση, οι διασαφηνίσεις από την κατεύθυνση Γλώσσα-1 προς Γλώσσα-2 δεν εξισορροπούνται πάντοτε από υπορρήσεις στην κατεύθυνση Γλώσσα-2 προς Γλώσσα-1. Η αιτία αυτού του φαινομένου έγκειται στην προτίμηση των μεταφραστών (εάν έχουν την επιλογή) να χρησιμοποιούν διασαφηνίσεις και συχνά να αποτυγχάνουν να χρησιμοποιούν μια ιδανική υπόρρηση (Klaudy 2001 in Klaudy&Karoly 2005:14). Η προτίμηση αυτή έχει οδηγήσει στη σύνδεση της διασαφήνισης με τη μετάφραση και της υπόρρησης με τη διερμηνεία.

2.2 Ορισμός διασαφήνισης

Όσον αφορά την διασαφήνιση έχουν διατυπωθεί αρκετοί ορισμοί. Οι Vinay και Darbelnet (1958/1995: 342) όρισαν πρώτοι την διασαφήνιση ως «μία στιλιστική τεχνική, με την οποία γίνεται ρητό στη γλώσσα στόχο, αυτό που παραμένει υπόρρητο στην γλώσσα πηγή, επειδή είναι προφανές είτε από το συγκεκριμένο είτε από την κατάσταση». Ο ορισμός αυτός δεν δίνει εξηγήσεις ωστόσο σχετικά με την φύση του ρητού και του υπόρρητου, ούτε το πώς τα διακρίνει ο διερμηνέας ή ο μεταφραστής. Η Nord (2007: 296 in Wotjak 2007) διατυπώνει την διασαφήνιση ως «εισαγωγή ρητών εξηγήσεων ή εξακριβώσεων για τον αναγνώστη της γλώσσας στόχου, οι οποίες υπονοούνται στο κείμενο πηγής». Ο Becher (2011:18), αντίστοιχα με την υπόρρηση, σημειώνει πως η διασαφήνιση «παρατηρείται όταν το κείμενο στόχος είναι περισσότερο ρητό από το αντίστοιχο κείμενο πηγής».

Ειδικά σε περιπτώσεις όπου κάτι στη γλώσσα πηγή είναι προφανές εξαιτίας πολιτισμικών γνωρισμάτων, είναι καθήκον του διερμηνέα πρώτον να γνωρίζει τις πολιτισμικές διαφορές του ζεύγους γλωσσών εργασίας του και δεύτερον να μπορεί σε γρήγορο χρονικό διάστημα να καθιστά ρητό το υπόρρητο, ώστε να αποφευχθεί σύγχυση. Στο πλαίσιο της διαδοχικής διερμηνείας ο διερμηνέας χρειάζεται να έχει την ευχέρεια και την δεξιότητα κατά τη λήψη σημειώσεων να αναγνωρίσει το υπόρρητο και να το επαναδιατυπώσει με τέτοιο τρόπο κατά την διερμηνεία ώστε να είναι ρητό, δίχως όμως να διακόψει την ροή της πρωτότυπης ομιλίας, να αλλοιώσει το μήνυμα ή να προσβάλλει τη νοημοσύνη των δεκτών.

Η Xue (2007 in Fang Tang 2018:18) συγκρίνοντας τα στοιχεία διασαφήνισης μεταξύ του CECIC (Chinese-English Conference Interpreting Corpus) και του OENC (Original English News Corpus) κατέληξε σε τρεις τύπους κατηγοριοποίησης της διασαφήνισης:

1. «Ιδεολογική διασαφήνιση»- «διασαφήνιση πολιτισμικών στοιχείων» και το «υποκείμενο ή αντικείμενο μιας πρότασης»

2. «Διαπροσωπική διασαφήνιση»- διασαφήνιση της «σχέσης μεταξύ διαφορετικών συνομιλητών, βοηθητικών πληροφοριών και αξιολογητικών πληροφοριών»
3. «Κειμενική διασαφήνιση»- η επανάληψη και προσθήκη «για να γίνουν ξεκάθαρες οι λογικές σχέσεις των προτάσεων» (ibid. 28–31)

Επιπλέον τα κίνητρα του διερμηνέα ως προς την διασαφήνιση διατυπώνονται ξεκάθαρα στη μελέτη του Fang Tang (2018: 50)

<u>Κατηγορία</u>	<u>Κίνητρο</u>	<u>Κριτήρια</u>
Διαχείριση χρόνου	Έλλειψη χρόνου ανάκλησης του πρωτότυπου μηνύματος, αναγνώρισης σημειώσεων ή εύρεσης κατάλληλου τρόπου έκφρασης	1. Αναφέρεται από τον διερμηνέα εκ των υστέρων 2. Δημιουργούνται μία ή περισσότερες δυσχέρειες στην ομιλία μετά από διασαφήνιση 3. Εντοπίζονται κατάλληλα ουσιαστικά ή σχήματα μετά από διασαφήνιση 4. Η πληροφορία που διασαφηνίστηκε εξάγεται από το πρωτότυπο μήνυμα
Κάλυψη κενών	Αδυναμία κατανόησης, ανάκλησης ή έκφρασης του πρωτότυπου μηνύματος	1. Αναφέρεται από τον διερμηνέα εκ των υστέρων 2. Η πληροφορία που διασαφηνίστηκε δεν εξάγεται από το πρωτότυπο μήνυμα αλλά από άλλες πληροφορίες σχετικά με τον πολιτισμό, την κατάσταση ή το συγκεκριμένο
Διευκρίνιση	Προσδοκία για διευκόλυνση κατανόησης των ακροατών	1. Αναφέρεται από τον διερμηνέα εκ των υστέρων 2. Η πληροφορία που

		διασαφηνίστηκε εξάγεται από το πρωτότυπο μήνυμα
Ενίσχυση	Προσδοκία για ενίσχυση της στάσης του ομιλητή	1. Αναφέρεται από τον διερμηνέα εκ των υστέρων 2. Η πληροφορία που διασαφηνίστηκε είναι σχετική με τις πληροφορίες του ομιλητή 3. Η πληροφορία που διασαφηνίστηκε εξάγεται από το πρωτότυπο μήνυμα
Λήψη σημειώσεων	Ο τρόπος λήψης σημειώσεων	1. Αναφέρεται από τον διερμηνέα εκ των υστέρων 2. Η πληροφορία που διασαφηνίστηκε δεν αναφέρεται ρητά στο πρωτότυπο μήνυμα αλλά εκμαιεύεται από τις σημειώσεις του διερμηνέα

Οι πλέον γνωστοί τύποι διασαφήνισης, διατυπώνονται από την Gumul (2018: 189-191):

<u>Τύπος διασαφήνισης</u>	<u>Παράδειγμα</u>	<u>Έρευνα από</u>
Προσθήκη συνδέσμων	and, so, thus, although, despite, κτλ.	e.g. Blum-Kulka 1986; Séguinot 1998; Vehmas-Lehto 1989, 2001; Englund Dimitrova 1993, 2003, 2005; Shlesinger 1995; Klaudy 1996; Niska 1999; Puurtinen 2003, 2004; Gumul 2006b, 2006c, κτλ.
Κατηγορηματικές αλλαγές συνεκτικών σχημάτων	and they decided to wait → so they decided to	Øverås 1998; Gumul 2004

(π.χ. από αμυδρά συνεκτικά σε λεπτομερώς συνεκτικά σχήματα)	wait	
Αλλαγές από αναφορική συνοχή σε λεκτική συνοχή	overlap between them → overlap between these sections	Weissbrod 1992; Øverås 1998; Olohan and Baker 2000; Olohan 2002; Pápai 2004; Gumul 2004, 2006b, 2006c
Αλλαγές από διατύπωση με τη μορφή παράφρασης σε διατύπωση με τη μορφή επανάληψης (μερικής ή πλήρους)	a bridge across the Thames ... the north bank of the river → a bridge across the Thames ... the north bank of the Thames	Øverås 1998; Gumul 2004, 2006b, 2006c
Διατύπωση λεκτικών στοιχείων	new projects could be introduced → new projects, new ideas could be introduced	Gumul 2006b, 2006c
Κάλυψη ελλειπτικών δομών	... some of the other consequences, and there were many of them, some [of the consequences were] very important ...	Weissbrod 1992; Øverås 1998; Pápai 2004; Gumul 2004, 2006b, 2006c; Heltai 2005
Προσθήκη προσδιορισμών	serious psychological damage a strange mixture	Vanderauwera 1985; Øverås 1998; Klaudy and Károly 2005; Gumul 2006b, 2006c
Εισαγωγή μετριάσμων/υπεκφυγών	as you probably know... it should be remembered that...	Setton 1999, Ishikawa 1999, Gumul 2006b, 2006c
Εισαγωγή στοιχείων οργάνωσης της επικοινωνίας	I would like to begin with...	Gumul 2006b, 2006c
Προσθήκη κανονικών ονομάτων σε γενικά ονόματα ή αντικατάσταση γενικών ονομάτων με κανονικά ονόματα	every American citizen Roald , the polar explorer	Øverås 1998; Gumul 2006b, 2006c
Λεκτική εξειδίκευση (π.χ. αντικατάσταση μιας λέξης	Say → accuse	Englund Dimitrova 1993; Øverås 1998,

με γενικευμένο νόημα με μια λέξη με ειδικό νόημα)		Perego 2003; Klaudy and Károly 2005
Νοηματική εξειδίκευση (π.χ. έκφραση ιδεών που εξάγονται από το κείμενο ή το συγκεκριμένο)	to save the victims → to save the victims of the attack; hijacked airplanes → airplanes hijacked by terrorists	Ishikawa 1999,2 Gumul 2006b, 2006c
Κατανομή του νοήματος μιας μονάδας του κειμένου πηγής σε διάφορες μονάδες στο κείμενο στόχο	his double focus → this division into two urban centers	Klaudy 1996; Klaudy and Károly 2005, Gumul 2006c
Αντικατάσταση ουσιαστικοποιημένων φράσεων με ρηματικές φράσεις	these demands are not open to negotiation and discussion → we will not negotiate or discuss these demands	Klaudy and Károly 2005; Puurtinen 2003; Gumul 2006b, 2006c
Αποσαφήνιση μεταφορών ή αντικατάσταση μεταφορών με παρόμοια σχήματα	they stand in a frightened lump → they stand huddled together	Weissbrod 1992; Øverås 1998; Gumul 2006b, 2006c
Εισαγωγή επιπλέον επεξηγηματικών στοιχείων	Η ιστοσελίδα liberty.org	Baker 1992; Klaudy 1996; Al-Qinai 2001; Perego 2003; Pápai 2004; Klaudy and Károly 2005; Gumul 2006a, 2006b, 2006c

2.1.2 Η υπόθεση της διασαφήνισης (Explicitation Hypothesis)

Εξερευνώντας τη διασαφήνιση είναι αδύνατον να παραληφθεί η διάσημη υπόθεση της διασαφήνισης, όπως διατυπώθηκε από τους Blum-Kulka (1986, in Becher, 2011: 23-24). Παρατίθεται ολόκληρο το απόσπασμα:

« Η διαδικασία της μετάφρασης [...] καθιστά απαραίτητο ένα περίπλοκο κείμενο και την επεξεργασία της επικοινωνίας. Η διαδικασία ερμηνείας του μεταφραστή στο κείμενο πηγή ίσως οδηγήσει σε ένα κείμενο πλεονάζον σε σχέση με το κείμενο [της γλώσσας πηγής]. Αυτός ο πλεονασμός μπορεί να εκφραστεί με μια άνοδο στο επίπεδο της συνεκτικής διασαφήνισης στο κείμενο [της γλώσσας στόχου]. Αυτό το επιχείρημα μπορεί να οριστεί ως ‘η υπόθεση της διασαφήνισης’, στην οποία διατυπώνεται μια παρατηρημένη

[αύξηση σε] συνεκτική διασαφήνιση στα κείμενα από τη [γλώσσα πηγή] στη [γλώσσα στόχο] ανεξάρτητα από την αύξηση που εντοπίζεται στις διαφορές μεταξύ των δύο εμπλεκόμενων γλωσσικών και κειμενικών συστημάτων.» (1986:19)

Οι πιο διαδεδομένες αμφιβολίες σχετικά με την διατύπωση των Blum-Kulka αφορούν την απουσία εξήγησης αναφορικά με το πώς η διαδικασία ερμηνείας ενός κειμένου- ή στην περίπτωση της διερμηνείας, μιας ομιλίας- οδηγεί σε ένα κείμενο/ομιλία πλεονάζον/πλεονάζουσα με το πρωτότυπο. Οι Blum-Kulka αναγνωρίζουν μεν πως υπάρχουν διασαφηνίσεις που γίνονται υποχρεωτικά λόγω διαφορών των πολιτισμών και των γλωσσικών συστημάτων, καθώς και διασαφηνίσεις που γίνονται επιλεκτικά λόγω των διαφορών των κειμενικών συστημάτων, ωστόσο υποστηρίζουν πως η «διαδικασία ερμηνείας» αποτελεί έναν ακόμα τρόπο διασαφήνισης, αναπόφευκτο από τον μεταφραστή.

Υπάρχουν πολλοί μελετητές που είτε αποδέχονται την υπόθεση των Blum-Kulka και πολλοί που την απορρίπτουν, υποστηρίζοντας πως η υπόθεση δεν στηρίζεται σε επιχειρήματα, πως έρχεται σε αντίθεση με την επιστημονική αρχή «Το Ξυράφι του Όκκαμ» (*«Κανείς δεν θα πρέπει να προβαίνει σε περισσότερες εικασίες από όσες είναι απαραίτητες»*.) και πως λόγω της ασάφειας της υπόθεσης πολλοί μελετητές κατέληγαν σε διαφορετικά συμπεράσματα ερευνώντας το θέμα, όπως αναφέρει ο Becher (2011:25-27).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Παρουσίαση πιλοτικής έρευνας

Ο στόχος της έρευνας είναι η ανάλυση των τεχνικών της υπόρρησης και της διασαφήνισης, καθώς και των πολιτιστικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι διερμηνείς. Για αυτό το λόγο επιλέχθηκε μια ομιλία, την οποία διερμήνευσαν συγκεκριμένοι φοιτητές του τμήματος διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου, δίχως ωστόσο να έχουν κάνει προετοιμασία ή να γνωρίζουν το αντικείμενο αυτής της μελέτης.

3.1.1 Απομαγνητοφώνηση και ανάλυση πρωτότυπης ομιλίας

«Θα σας μιλήσω για τη δυσκολία του να μάθει κανείς ελληνικά σαν ξένη γλώσσα και γιατί θεωρώ ότι τα ελληνικά έχουν ιδιαίτερες δυσκολίες στην εκμάθησή τους από ότι οι άλλες γλώσσες. Το να μάθει κανείς μια οποιαδήποτε γλώσσα εμπεριέχει πάντα πολλές δυσκολίες αν θέλει κανείς να τη χρησιμοποιήσει για επαγγελματικούς λόγους. Τα ελληνικά εμπεριέχουν ακόμα περισσότερες δυσκολίες. Ας ξεκινήσουμε με μερικές από αυτές. Ένας πρώην πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας είχε πει ότι η Ελλάδα είναι έθνος ανάδελφον. Θα τολμούσα να πω ότι αυτό ισχύει και για τα ελληνικά, σαν

γλώσσα. Τα ελληνικά είναι γλώσσα ανάδελφη. Ίσως, για όσους έχουν κάνει γλωσσολογία θα μου πουν ότι δεν είναι η μόνη γλώσσα που δεν έχει άμεση σχέση με άλλες οικογένειες γλωσσικές, όμως τα ελληνικά έχουν περισσότερες από μία δυσκολία. Θα σας δώσω ένα πολύ απλό παράδειγμα για όλους εσάς που μαθαίνετε ελληνικά. Ίσως είναι η μόνη γλώσσα στον κόσμο που όταν πάει κανείς σε εστιατόριο άλλα διαβάζει και άλλα παραγγέλνει. Διαβάζει άρτο και παραγγέλνει ψωμί, διαβάζει ύδωρ και παραγγέλνει νερό, διαβάζει οίνο και παραγγέλνει κρασί και ακόμη ειδικότερα διαβάζει ερυθρό οίνο και παραγγέλνει κόκκινο κρασί ή λευκό οίνο και παραγγέλνει άσπρο κρασί. Νομίζω ότι αυτό δεν συμβαίνει παντού. Ποιες άλλες είναι οι δυσκολίες; Καταρχήν ας ξεκινήσουμε από το αλφάβητο. Χρειάζεται πάρα πολύ θάρρος για να ξεκινήσει κανείς να μαθαίνει από την αρχή πώς να γράφει και να διαβάζει, μία διαδικασία που συνήθως την περνάμε σε ένα πολύ νεαρό στάδιο ηλικίας. Και όταν κανείς ξεπεράσει το σκόπελο ενός καινούριου αλφαβήτου και αρχίζει πλέον και διαβάζει φτάνει στο σκόπελο της διττής γλώσσας, της καθαρεύουσας και της δημοτικής. Μην εμπιστευθείτε αυτούς που σας λένε ότι η καθαρεύουσα είναι γλώσσα που δεν χρησιμοποιείται πια. Είναι ψέματα. Την καθαρεύουσα θα την βρείτε μπροστά σας σε κάθε βήμα, ιδιαίτερα σε επαγγέλματα που έχουν να κάνουν με λόγους γλαφυρούς, με λόγους οι οποίοι βασίζονται σε θεμελιωμένες γνώσεις, θα το βρείτε μπροστά σας. Είναι μία γλώσσα που έχει χιλιετή και πλέον ιστορία και σαν αυτό ο κάθε Έλληνας, μορφωμένος ή μη, εάν του πείτε «παν μέτρον άριστον», που σαφέστατα δεν είναι δημοτική, καταλαβαίνει τι είναι. Μία σειρά λοιπόν τέτοιων εκφράσεων, που προέρχονται από την αρχαία ελληνική ή από τη βυζαντινή γλώσσα μέσω της θρησκείας είναι διατυπωμένες όχι στη δημοτική γλώσσα, αλλά σε μια άλλη μορφή γλώσσας, την οποία καλό είναι να την κατέχετε, γιατί όταν έχετε να διερμηνεύσετε ένα λόγο στα ελληνικά, όπως αν τον διερμηνεύετε από τα γαλλικά ή τα ιταλικά και έχει μέσα λατινικά ρητά, κανείς δεν μπορεί να πει «ξέρετε δεν έχω μάθει λατινικά», το ίδιο συμβαίνει με τα ελληνικά αν υπάρχει μέσα ένα, μία παροιμία, ένα παλιό ρητό, δεν μπορούμε να πούμε «αυτό δεν το γνωρίζω, γιατί είναι στα αρχαία ελληνικά». Να λοιπόν μία επιπλέον δυσκολία. Μπορούμε να δούμε μία σειρά τέτοιων δυσκολιών που οφείλονται στη γένεση του σύγχρονου ελληνικού κράτους. Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι η Ελλάδα επί τετρακόσια περίπου χρόνια αποτελούσε μέρος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και ήταν μία πολύ στενή συμβίωση ορισμένων κομματιών της Ελλάδας, ενώ άλλα κομμάτια της Ελλάδας ανήκαν στους Ιταλούς, στους Ενετούς ή στους Ιταλούς. Αυτές λοιπόν οι εντοπιότητες έχουν πάρει κομμάτια από τη δομή ή λέξεις είτε από την ιταλική γλώσσα είτε από την τουρκική γλώσσα, οι οποίες έχουν περάσει στη σύγχρονη νεοελληνική χωρίς κανείς να έχει επίγνωση ότι πρόκειται για τουρκικές λέξεις, οι οποίες κλίνονται πλέον πολλές φορές σαν ελληνικές. Ας πάρουμε τη λέξη γρουσουζής, η οποία προέρχεται από τα τουρκικά «γουρ-σουζ», που σημαίνει χωρίς τύχη. Και όμως γρουσουζής είναι μία λέξη που θεωρείται καθαρά νεοελληνική και την οποία μπορούμε ακόμη και να κλίνουμε, ενώ δεν θα έπρεπε. Βλέπουμε λοιπόν ότι υπάρχουν τέτοιου είδους δυσκολίες. Έπειτα ας δούμε και το γεγονός ότι υπάρχουν οι τόνοι, το τονικό σύστημα και αν κανείς δεν ξέρει την κλίση των διαφόρων λέξεων μπορεί να μπερδευτεί. Θυμάμαι ορισμένους ξένους συναδέλφους σε μία συνεδρίαση που έπρεπε να

μεταφράσουν τη φράση «αναγνώριση των διπλωμάτων» και επειδή δεν είχαν παρακολουθήσει την όλη συνεδρίαση δεν ήξεραν αν επρόκειτο για διπλώματα ή για διπλωμάτες, ενώ θα ήταν αναγνώριση διπλωματών. Βλέπουμε λοιπόν ότι το τονικό σύστημα επίσης προσθέτει και άλλες δυσκολίες. Αν δούμε δε και τη σύγχρονη ιστορία της Ελλάδας, αυτή δημιουργεί ακόμη περισσότερες δυσκολίες γλωσσικές, τις οποίες όμως θα αφήσω για μια άλλη ομιλία. Ευχαριστώ.»

-Ανάλυση πρωτότυπης ομιλίας

Η συγκεκριμένη ομιλία παρουσιάζει αρκετές πολιτιστικές και γλωσσικές προκλήσεις. Το γεγονός ότι η ομιλία αυτή είναι στα ελληνικά, καθιστά ξεκάθαρο πως ο διερμηνέας οφείλει να γνωρίζει όχι μόνο τον πολιτισμό των ξένων γλωσσών που έχει μάθει στην πορεία του, αλλά και της μητρικής του γλώσσας. Έχοντας εμβαθύνει και στους δύο πολιτισμούς του ζεύγους γλωσσών εργασίας, ο διερμηνέας μπορεί να αντιληφθεί τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ τους. Συνεπώς, σε μια διερμηνεία είτε ευθεία είτε αντίστροφη, ο διερμηνέας αντιλαμβάνεται εάν χρειάζονται διασαφηνίσεις, υπορρήσεις ή άλλες τεχνικές. Οι κύριες προκλήσεις της παραπάνω ομιλίας είναι οι εξής, ταξινομημένες χρονολογικά:

1. «Ένας πρώην πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας[...]

Η πολιτιστική πρόκληση σε αυτήν την πρόταση έγκειται στο ότι ο διερμηνέας χρειάζεται να γνωρίζει καλά πρώτον το πολιτικό σύστημα της χώρας και δεύτερον την μετάφραση του όρου στην γλώσσα στόχο, καθώς οι μεταφράσεις τέτοιου τύπου είναι συνήθως παγιωμένες. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η επίσημη μετάφραση του όρου «πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας» στα αγγλικά είναι «President of the Hellenic Republic».

2. «Διαβάξει άρτο και παραγγέλνει ψωμί, διαβάξει ύδωρ και παραγγέλνει νερό, διαβάξει οίνο και παραγγέλνει κρασί και ακόμη ειδικότερα διαβάξει ερυθρό οίνο και παραγγέλνει κόκκινο κρασί ή λευκό οίνο και παραγγέλνει άσπρο κρασί.»:

Η περίοδος αυτή είναι εκ φύσεως προβληματική για τον διερμηνέα, καθώς χρησιμοποιούνται δύο μορφές γλώσσας, με λέξεις στη νέα ελληνική και σε παλαιότερες μορφές της ελληνικής. Τοποθετώντας λέξεις ταυτόσημες σε ζευγάρια, η ομιλήτρια τονίζει τις δυσκολίες της ελληνικής γλώσσας. Στην γλώσσα στόχο ωστόσο, στην συγκεκριμένη περίπτωση στα Αγγλικά, δεν υπάρχει αυτό το ζεύγος ταυτόσημων λέξεων άρτος-ψωμί, ύδωρ-νερό, οίνος-κρασί, ερυθρό-κόκκινο, λευκό-άσπρο. Ακόμη και αν υπήρχαν δύο όροι για κάθε ζευγάρι, μια κατά λέξη μετάφραση θα ερχόταν αντίθετη με το μήνυμα που θέλει να περάσει η ομιλήτρια, καθώς η πληροφορία που χρειάζεται να μεταφερθεί είναι οι δυσκολίες της ελληνικής γλώσσας, όχι της αγγλικής. Ο διερμηνέας έχει τις εξής επιλογές, χρησιμοποιώντας διασαφηνίσεις, οι οποίες ωστόσο εξαρτώνται άρρηκτα με άλλους παράγοντες, όπως η πίεση χρόνου, η προετοιμασία του διερμηνέα, η καινοτομία του και η σωστή αντίληψη του

νοήματος και η λήψη σημειώσεων. Πρώτη επιλογή είναι η παράλειψη της περιόδου από την διερμηνεία, με κίνδυνο ωστόσο να αλλοιωθεί το νόημα της ομιλίας, αποφεύγοντας έτσι την χρήση διασαφήνισης. Δεύτερη επιλογή είναι η αποσύνθεση της περιόδου και η απόδοση του νοήματος περιφραστικά. Τρίτη επιλογή είναι η διατήρηση των ελληνικών λέξεων, με προσθήκη επεξηγήσεων. Σε αυτήν την περίπτωση ο διερμηνέας μπορεί να επιλέξει να διατηρήσει μόνο ένα ζευγάρι λέξεων, προσθέτοντας επεξηγήσεις, και να αποδώσει περιφραστικά την υπόλοιπη περίοδο. Μια χρήσιμη δεξιότητα σε τέτοιες καταστάσεις είναι η ευελιξία, καθώς υπάρχουν αρκετοί τρόποι απόδοσης αυτής της περιόδου, και ο διερμηνέας έχει την ελευθερία να επιλέξει ποιον τρόπο θεωρεί κατάλληλο.

3. «Και όταν κανείς ξεπεράσει το σκόπελο ενός καινούριου αλφαβήτου και αρχίζει πλέον και διαβάσει φτάνει στο σκόπελο της διττής γλώσσας, της καθαρεύουσας και της δημοτικής.»:

Οι όροι που χρειάζονται διασαφήνιση σε αυτό το απόσπασμα είναι η καθαρεύουσα και η δημοτική. Η πλειοψηφία του ελληνικού κοινού σαφώς γνωρίζει το νόημα αυτών των όρων, αλλά ένα ξενόγλωσσο κοινό, δίχως γνώση της ιστορίας της ελληνικής γλώσσας, δεν αντιλαμβάνεται τους όρους. Συνεπώς η προσθήκη διασαφήνισης είναι συνετή, ωστόσο διασαφήνισης μικρής σε έκταση, καθώς μια διερμηνεία με πολύ μεγαλύτερη διάρκεια και έκταση σε σχέση με την πρωτότυπη ομιλία είναι επίσης προβληματική.

4. «παν μέτρον ἄριστον»:

Η χρήση αρχαίων ρητών αποτελεί εν γένει μεταφραστική πρόκληση. Ο διερμηνέας μπορεί είτε να προσθέσει τη σημασία της ρήσης είτε να την αφήσει στα ελληνικά αμετάφραστη. Στην συγκεκριμένη περίπτωση η ομιλήτρια θέλει να τονίσει πως όλοι οι Έλληνες καταλαβαίνουν τη ρήση, ανεξάρτητα από την αρχαιότητα της γλώσσας. Επεξηγώντας τη σημασία της ρήσης, οι δέκτες της διερμηνείας αποκτούν μια καλύτερη εικόνα της ομιλίας, αλλά και διατηρώντας την αμετάφραστη το μήνυμα της ομιλήτριας δεν υπόκειται αλλοίωση.

5. «Ας πάρουμε τη λέξη γρουσουζης, η οποία προέρχεται από τα τουρκικά «γουρ-σουζ», που σημαίνει χωρίς τύχη.»:

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η ομιλήτρια έχει επεξηγήσει τη σημασία της λέξης για να αποφευχθεί οποιαδήποτε σύγχυση. Οι επιλογές του διερμηνέα είναι είτε η διατήρηση της λέξης στα ελληνικά είτε η περιφραστική απόδοση του αποσπάσματος.

6. «Θυμάμαι ορισμένους ξένους συναδέλφους σε μία συνεδρίαση που έπρεπε να μεταφράσουν τη φράση «αναγνώριση των διπλωμάτων» και επειδή δεν είχαν παρακολουθήσει την όλη συνεδρίαση δεν ήξεραν αν επρόκειτο για διπλώματα ή για διπλωμάτες, ενώ θα ήταν αναγνώριση διπλωμάτων.»:

Η ομιλήτρια προσπαθεί στην περίοδο αυτή να τονίσει πως η τοποθέτηση του τόνου κατά την κλίση ορισμένων λέξεων μπορεί να αλλάξει τη σημασία τους. Στο απόσπασμα αυτό οι προκλήσεις είναι δύο. Πρώτη πρόκληση αποτελεί η

φράση «αναγνώριση των διπλωμάτων» και η δεύτερη οι όροι «διπλώματα» και «διπλωμάτες». Μια πιθανή λύση, η οποία δεν αλλοιώνει το νόημα του αποσπάσματος, θα ήταν η διατήρηση της φράσης «αναγνώριση των διπλωμάτων» στα ελληνικά και η προσθήκη διασαφήνισης, είτε επεξηγώντας τη σημασία των λέξεων είτε την αλλαγή σημασίας τους λόγω της κλίσης τους.

3.1.2 Απομαγνητοφωνήσεις και αναλύσεις διερμηνειών

Υποκείμενο Α:

« I am going to talk to you about the difficulties of learning the Greek language. I think that the Greek language has some great difficulties comparing to other languages. Learning a language has always some difficulties, especially if you want to use it for professional reasons. Greek has many more. Let us summary some of those. An ex president of the Greek Republic said that Greece is a country with no sister countries. That is also to be said for the Greek language, it is not similar to any other language. Someone who speaks a lot of languages will say that Greek is not the only language that doesn't have any similarities with other languages, but I am going to give you a simple example for all of you who are learning Greek. Maybe it is the only language in the world that when one goes to a restaurant reads a different thing and orders a different thing. He reads "bread" in ancient Greek and it says bread in Modern Greek, he reads "wine" in ancient Greek and orders wine in Modern Greek, "white wine" in ancient Greek and white wine in Modern Greek. Another thing that happens a lot, which are the other difficulties? Let us start with the alphabet. It takes a lot of courage for one to start a language and start from the beginning to learn how to write and read. It is something that we learn to do in a very early stage in our lives. When one gets over the difficulty of a new alphabet and starts to read, reaches the difficulty of a double language, the language of the "Katharevousa" and of Modern Greek. Do not trust those who say that the Katharevousa is a language that is not used anymore. It is a lie. Katharevousa will be there every step of the way, especially in professions that are about speeches, that are based on your knowledge of other languages. Every Greek person, educated or not, if you tell them an expression in Katharevousa will understand what it means. A series of those expressions that come from ancient Greek are from the Byzantine language through our religion, they are not translated to Modern Greek, but we use Katharevousa for that so it's good for everyone to know it. Because if you have to interpret a speech in Greek, like if you interpret from French to Greek and it has a Latin expression in there, you can't say that you don't know Latin. Same goes in Greek with the Katharevousa, where if there is a proverb in there we can't say that we don't know about it because it's in ancient Greek. So there is an extra difficulty. This is series of difficulties that are based on the birth of the Modern Greek state. We can't forget that Greece for 400 years was part of the Ottoman Empire and it was a close relationship for some parts of Greece, while some other parts were part of Italy. Those regions have borrowed some words from

either the Italian or the Turkish language, which are now part of the Greek language without anyone knowing that they are Turkish words that are now even conjugated in Greek. Let's take the word "Grousouzis", which means someone that is unlucky, which comes from Turkish. So in other words Grousouzis can be conjugated in Greek and considered to be Greek when it shouldn't be. So we can see some of these difficulties. There are also the accent marks. So if someone doesn't know the conjugation of some words, he can be confused. I remember some of my colleagues; they had to translate a phrase that can be confusing when it comes to the accent marks, so it was hard for them to recognize it because of the conjugation of the words and the accent marks. If we look at the modern history of Greece we can find some more language difficulties that I'm going to put aside for now and take a look at them in another speech. Thank you very much. »

-Ανάλυση διερμηνείας υποκειμένου Α

1. **“An ex president of the Greek Republic said that Greece is a country with no sister countries.” :**

Στην περίοδο αυτή δεν χρειάζονται διασαφηνίσεις. Όπως αναφέρθηκε στην ανάλυση της πρωτότυπης ομιλίας, ο παγιωμένος και επικρατέστερος όρος της Ελληνικής Δημοκρατίας στα αγγλικά είναι Hellenic Republic, αλλά εφόσον αυτή η αλλαγή ούτε προκαλεί σύγχυση στους δέκτες ούτε αλλοιώνει το νόημα της περιόδου δεν δημιουργούνται προβλήματα. Σχετικά με την μετάφραση του όρου «ανάδελφον» σε “with no sister countries”, δεν δημιουργείται επίσης κάποιο πρόβλημα. Σε όλες τις διερμηνείες των υπόλοιπων υποκειμένων της έρευνας ο όρος «ανάδελφον» έχει μεταφραστεί διαφορετικά, επειδή στα Αγγλικά η μετάφραση γίνεται μόνο περιφραστικά.

2. **“He reads “bread” in ancient Greek and it says bread in Modern Greek, he reads “wine” in ancient Greek and orders wine in Modern Greek, “white wine” in ancient Greek and white wine in Modern Greek” :**

Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, η επιλογή του διερμηνέα να αποδώσει την περίοδο αυτή περιφραστικά είναι ορθή. Οι επεξηγήσεις “in ancient Greek” και “in Modern Greek” μεταφέρουν την πληροφορία στους δέκτες, αφαιρώντας μόνο τις ελληνικές λέξεις. Η παράλειψη του ζεύγους ύδωρ-νερό δεν αποτελεί πρόβλημα, καθώς ήδη υπάρχοντα παραδείγματα αρκούν. Η προσθήκη διασαφηνίσεων σε συνδυασμό με την διατήρηση όλων των παραδειγμάτων ίσως οδηγούσε σε μια διερμηνεία πλεονάζουσα σε έκταση σε σχέση με την πρωτότυπη ομιλία.

3. **“When one gets over the difficulty of a new alphabet and starts to read, reaches the difficulty of a double language, the language of the “Katharevousa” and of Modern Greek.”:**

Παρατηρούμε πως δεν υπάρχει προσθήκη διασαφήνισης, μόνο η μετάφραση του όρου «Δημοτική» σε “Modern Greek”, σε αντίθεση με την διατήρηση της λέξης «Καθαρεύουσα» στα αγγλικά. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνει και να διατηρήσει την πληροφορία ύπαρξης της διττής ελληνικής γλώσσας και να

διακρίνει την σύγχρονη από την παλιά. Εάν διατηρούσε τον όρο «Δημοτική» στα αγγλικά, πιθανόν οι δέκτες να μην αναγνώριζαν ποια μορφή είναι η σύγχρονη.

4. “Every Greek person, educated or not, if you tell them an expression in Katharevousa will understand what it means” :

Παρατηρούμε πως η ρήση «παν μέτρον άριστον» παραλείφθηκε. Ο στόχος της ομιλήτριας ήταν να τονίσει, πως όλοι οι Έλληνες καταλαβαίνουν εκφράσεις σε παλαιότερες μορφές της ελληνικής γλώσσας. Με την απόδοση αυτή η πληροφορία μεταφέρεται, δίχως να προκαλείται σημαντική αλλοίωση του νοήματος. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, μια εναλλακτική αποτελεί η προσθήκη διασαφήνισης, αλλά η επιλογή της παράλειψης ίσως ήταν αποτέλεσμα έλλειψης χρόνου ή λήψης σημειώσεων.

5. “Let’s take the word “Grousouzis”, which means someone that is unlucky, which comes from Turkish. So in other words Grousouzis can be conjugated in Greek and considered to be Greek when it shouldn’t be.” :

Στο απόσπασμα αυτό επιλέχθηκε η τεχνική της υπόρρησης, ωστόσο όχι για πολιτιστικούς λόγους, αλλά για λόγους ταχύτητας. Η πληροφορία της τουρκικής ρίζας «γουρ-σουζ» συναιρέθηκε στην γενίκευση “which comes from Turkish”. Όπως και στα προηγούμενα παραδείγματα, η πληροφορία αυτή είναι πλεονάζουσα και η το βασικό νόημα μεταφέρεται και δίχως αυτή, οπότε η επιλογή της συναίρεσης δεν είναι λάθος.

6. “I remember some of my colleagues; they had to translate a phrase that can be confusing when it comes to the accent marks, so it was hard for them to recognize it because of the conjugation of the words and the accent marks.” :

Αποσυνθέτοντας την αντίστοιχη περίοδο της πρωτότυπης ομιλίας και αποδίδοντάς της περιφραστικά, μεταφέρεται το κύριο νόημα της περιόδου. Σαφώς η διατήρηση του παραδείγματος της ομιλήτριας («αναγνώριση των διπλωμάτων») και η επεξήγησή του χρωματίζει μια πληρέστερη εικόνα στους δέκτες, αλλά όπως προαναφέρθηκε οι παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή του εκάστοτε διερμηνέα είναι πολλοί. Εφόσον η διερμηνεία μεταφέρει όλες τις βασικές πληροφορίες της πρωτότυπης ομιλίας, η επιλογή του υποκειμένου Α δεν θεωρείται λανθασμένη.

Υποκείμενο Β

«Hello everyone. Today I am going to talk to you about the difficulties of learning Greek as a foreign language. Compared to other languages it has to be mentioned that learning any language in a good enough level to be used in a professional setting is very difficult, but the Greek language has a few more difficulties and I will discuss some of them. A former president of the Greek Republic once said that the Greek nation has no nation similar to it and I would argue that this is the same with the

Greek language. Some of you who have studied languages would argue that the Greek language is not the only one having this characteristic, not being closely related to any other language, but I believe that the Greek language is even more difficult. To give you an example the Greek language is the only language in which when you go to a restaurant and you look at the menu, the word bread that the Greeks use is not the same is not the same as what it is actually written. The same goes for the word water and the word wine and the word wine has another problem as one has to choose between red wine and white wine, which are written using a different word. That is something that does not happen in any other language, but what are some other difficulties? Another difficulty is that one must learn in the beginning the Greek alphabet and that takes great courage as it is something that most of us learn in a very early age. And after someone has managed to learn the Greek alphabet and is able to read there is the distinction between the archaic forms of language and the “Δημοτική“, as it is called. And do not believe those who tell you that the archaic form of language is not used today, because it is a lie. The archaic form of language is a very important step in professions which a very good use of words is necessary as well as some basic knowledge. Another difficulty is the Greek history. The Greek language is the only language that uses phrases and words from Classical Greek. For example those words and phrases you are required to know. Some colleagues of mine when they had to interpret from French or Italian and the speaker used Latin phrases; you cannot say that you have not studied Latin and thus you don't know the phrase and it is the same with the Greek language, which uses words and phrases from the Classical Greek, phrases that you have to know. Another problem that someone will face is that the Greek state was under the Ottoman Empire's rule for 400 years and has managed to coexist in some parts with the Ottoman Empire and in some other parts with the Italians. So the Greek language has adopted some forms, some words and phrases from the Italian and the Turkish language and those words and phrases are use in modern day Greek and they can even be conjugated, which is something that should not be happening. For example the Greek word for unlucky comes from a Turkish root, but in modern day Greek it is used exactly as a Greek word. There are other many difficulties, for example the correct accents and this is a very big problem with how our words are conjugated. I have some foreign colleagues at a conference and they had to interpret a phrase concerning a word that if the accent was to change, the word would be very different and as they have not watched the entire conference they could not identify which was the correct word. The tonic system is a very difficult part of learning the Greek language, but another problem is the modern history of the Greek state, but that is something for another talk. Thank you.»

Ανάλυση διερμηνείας υποκειμένου Β

- 1. “A former president of the Greek Republic once said that the Greek nation has no nation similar to it and I would argue that this is the same with the Greek language.” :**

Όπως αναφέρθηκε και στην ανάλυση του υποκειμένου Α, προτείνεται η χρήση του παγιωμένου όρου “Hellenic Republic”, ωστόσο οι βασικές πληροφορίες μεταφέρονται απaráλλαχτες και δεν δημιουργείται πρόβλημα. Η ελεύθερη μετάφραση του όρου «ανάδελφον» σε “[...]has no nation similar to it” είναι επίσης σε λειτουργικό επίπεδο ορθή.

2. **“To give you an example the Greek language is the only language in which when you go to a restaurant and you look at the menu, the word bread that the Greeks use is not the same is not the same as what it is actually written. The same goes for the word water and the word wine and the word wine has another problem as one has to choose between red wine and white wine, which are written using a different word.” :**

Παρατηρούμε πως το συγκεκριμένο απόσπασμα έχει αποδοθεί περιφραστικά, αναλύοντας μόνο το παράδειγμα του ψωμιού. Τα υπόλοιπα παραδείγματα έχουν αποδοθεί δίχως επιμέρους ανάλυση, καθώς καλύπτονται από την ανάλυση του πρώτου παραδείγματος. Με αυτόν τον τρόπο εξοικονομείται χρόνος και η βασική πληροφορία μεταφέρεται. Μια πιο λεπτομερής απόδοση χρησιμοποιώντας τις ελληνικές λέξεις θα βοηθούσε τους δέκτες να αντιληφθούν καλύτερα τα παραδείγματα της ομιλήτριας, ωστόσο και αυτή η απόδοση επιτυγχάνει το βασικό στόχο της διερμηνείας.

3. **“And after someone has managed to learn the Greek alphabet and is able to read there is the distinction between the archaic forms of language and the “Δημοτική“, as it is called.” :**

Στην περίοδο αυτή η μετάφραση των προβληματικών όρων είναι αντίστροφη σε σχέση με την διερμηνεία του υποκειμένου Α. Σε αυτήν την διερμηνεία μεταφράστηκε η «Καθαρεύουσα» σε “archaic forms of language” και η «Δημοτική» παρέμεινε αμετάφραστη. Όπως και στην προηγούμενη διερμηνεία, σημασία έχει να αντιληφθούν οι δέκτες της γλώσσας στόχου πως υπάρχουν δύο μορφές της ελληνικής γλώσσας και μπορούν να διακρίνουν ποια είναι παλαιότερη. Είτε μεταφραστεί η «Καθαρεύουσα» είτε η «Δημοτική» είτε και οι δύο είτε καμία, εφόσον τηρούνται τα παραπάνω κριτήρια η επιλογή θεωρείται ορθή. Η μετάφραση “archaic forms of language” αποτελεί ένα γενικότερο σύνολο, που περιέχει ωστόσο και την Καθαρεύουσα. Επειδή όμως η ομιλήτρια αναφέρεται αργότερα στην ομιλία και σε αρχαίες ρήσεις, η γενίκευση που επιλέχθηκε δεν αλλοιώνει σημαντικά το νόημα, αφαιρεί απλώς λεπτομέρειες.

4. **“For example the Greek word for unlucky comes from a Turkish root, but in modern day Greek it is used exactly as a Greek word.”:**

Παρατηρούμε πως το παράδειγμα της πρωτότυπης ομιλίας έχει διατηρηθεί, δίχως να αναφέρει την ελληνική λέξη «γρουσουζης» και την τουρκική της ρίζα. Οι δέκτες της γλώσσας στόχου λαμβάνουν την πληροφορία που εξάγεται από αυτό το παράδειγμα, όπως και οι δέκτες της γλώσσας πηγής. Η διατήρηση

των λέξεων που χρησιμοποίησε η ομιλήτρια θα ήταν επίσης ορθή, με προσθήκη επεξηγήσεων.

5. **“The Greek language is the only language that uses phrases and words from Classical Greek. For example those words and phrases you are required to know.” :**

Στην διερμηνεία αυτή παραλείφθηκε η αρχαία ρήση «παν μέτρον άριστον». Η παράλειψη αυτή δεν αποτελεί πρόβλημα, ωστόσο η προσθήκη “Classical Greek”, η οποία δεν υπάρχει στην πρωτότυπη ομιλία, είναι λανθασμένη. Ο Κλεόβουλος της Λίνδου, που είπε αυτήν τη ρήση, έζησε κατά την Αρχαϊκή περίοδο (750π.Χ- 500π.Χ) και όχι κατά την Κλασσική.

6. **“I have some foreign colleagues at a conference and they had to interpret a phrase concerning a word that if the accent was to change, the word would be very different and as they have not watched the entire conference they could not identify which was the correct word.” :**

Κατά τη γνώμη μου η χρήση υπερσυντέλικου θα ήταν ορθή σε αυτήν την περίοδο, όχι παρακείμενου, καθώς η ομιλήτρια κάνει μια αφήγηση στο παρελθόν. Το παράδειγμα και η πληροφορία μεταφέρονται και στη διερμηνεία, με μικρή αλλοίωση στο νόημα. Η ελληνική φράση δεν διατηρείται και επειδή η ίδια τεχνική έχει χρησιμοποιηθεί στα περισσότερα παραδείγματα της διερμηνείας, οι δέκτες ίσως δεν αντιληφθούν πλήρως τις δυσκολίες της ελληνικής γλώσσας, καθώς τα πολλά παραδείγματα της πρωτότυπης έχουν αποδοθεί αόριστα.

Υποκείμενο Γ

«I am going to talk to you about the difficulties of learning Greek as a foreign language. I think that Greek has some specific difficulties in learning in comparison to other foreign languages. Learning a foreign language in general is a very difficult task if you need it in a professional level. Greek contains even more difficulties. Let’s start with an example. A former president of the Republic has once said that Greece as a country is brotherless; and the same goes for our language. Perhaps for those who are familiar with linguistics, they could say that it is not the only language that has no connection with any other language, there are more, but let me give you an example to make it even more specific. Perhaps Greek is the only language in the world, that when someone goes into a restaurant reads something else but orders something different. A small example is the word “άρτος”, which means bread, but this is the ancient form. But when you order in a restaurant and you are going to ask for bread in common Greek, which is “ψωμί”. I don’t think this happens to many countries or other languages with other difficulties. You need to be very bold to start learning from the beginning how to read and how to write. For us Greeks is a procedure that we start from an early age, but when you start learning a new alphabet then you face another

problem, a problem of a language that is two-folded. Do not trust those that tell you that rustling Greek is a dialect that is not used anymore, it's a lie. It is still used and you are going to come across it in every step you take. When you find texts that are very vivid you are going to come up with rustling Greek and every Greek, educated or not, knows the famous phrase “παν μέτρον άριστον”, knows the meaning, even though he doesn't speak ancient Greek. So you need to be able to understand this kind of Greek in order to be able to interpret from one language to Greek, because of course the same goes for a Greek interpreter. If he comes up, if he finds a Latin phrase in a text he cannot say he is unable to translate Latin because he doesn't know. So that's an extra difficulty. You will find a series of this kind of difficulties that are caused because of the form of Greek language and grammar. Greece for a long time was of the Ottomans and for another big part of time was part of the Italians. So this time the Greek language was influenced a lot by these two countries and a lot of words were absorbed by the Greek language without the Greeks understanding the integration. For example the word we use to say someone doesn't have luck is a completely Turkish word, but in Greek there is an actual inclination for this word as if it was a Greek originated word. Furthermore it is very important to know how to pronounce the Greek language. For example there are words that are written the same, but the way you pronounce them changes the meaning and I was in front of this difficulty in a conference with other interpreters trying to figure out what was the word that they had to interpret. There are a lot more difficulties I could analyze, but I am going to leave these for another time. Thank you.»

Ανάλυση διερμηνείας υποκειμένου Γ

- 1. “A former president of the Republic has once said that Greece as a country is brotherless; and the same goes for our language.” :**

Όπως και στις προηγούμενες αναλύσεις, προτείνεται ο παγιωμένος όρος “Hellenic Republic”. Η μετάφραση του όρου «ανάδελφον» σε “brotherless” μεταφέρει το νόημα της ομιλήτριας, δίχως να παρουσιάζονται προβλήματα.

- 2. “A small example is the word “άρτος”, which means bread, but this is the ancient form. But when you order in a restaurant and you are going to ask for bread in common Greek, which is “ψωμί”.” :**

Η επιλογή να χρησιμοποιηθεί μόνο ένα παράδειγμα και η προσθήκη επεξηγήσεων είναι ορθή, καθώς μεταφέρει τη βασική πληροφορία της πρωτότυπης ομιλίας, παρουσιάζει ένα παράδειγμα και διατηρεί την διερμηνεία μικρή σε έκταση. Τα υπόλοιπα ζεύγη που χρησιμοποιούνται στην γλώσσα πηγή είναι πλεονάζοντα.

- 3. “For us Greeks is a procedure that we start from an early age, but when you start learning a new alphabet then you face another problem, a problem of a language that is two-folded. Do not trust those that tell you that rustling Greek is a dialect that is not used anymore, it's a lie.” :**

Το συγκεκριμένο απόσπασμα είναι προβληματικό για τρεις λόγους. Πρώτον, η παράλειψη των όρων «Καθαρεύουσα» και «Δημοτική» και η αντικατάστασή τους με το γενικότερο σύνολο “a language that is two-folded” δεν βοηθούν τους δέκτες της γλώσσας στόχου να αντιληφθούν πλήρως την κατάσταση που περιγράφει η ομιλήτρια. Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενες αναλύσεις, η επιλογές να μεταφραστεί μόνο ο ένας όρος, και οι δύο ή κανείς με προσθήκη επεξηγήσεων ώστε να είναι διακριτό ποια μορφή είναι παλαιότερη είναι όλες ορθές. Δεύτερον, η μετάφραση της «Καθαρεύουσας» σε “rustling Greek” είναι λανθασμένη και αποπροσανατολίζει τους δέκτες. Τρίτον, η «Καθαρεύουσα»- “rustling Greek” αποδίδεται ως διάλεκτος στη διερμηνεία, το οποίο είναι επίσης λανθασμένη μετάφραση.

4. **“When you find texts that are very vivid you are going to come up with rustling Greek and every Greek, educated or not, knows the famous phrase “παν μέτρον άριστον”, knows the meaning, even though he doesn’t speak ancient Greek.” :**

Παρατηρούμε πως η αρχαία ρήση έχει διατηρηθεί και πως έχει προστεθεί μια μικρή διασαφήνιση πολιτιστικού χαρακτήρα, ο επιθετικός προσδιορισμός “famous”. Η επεξήγηση πως η ρήση είναι διάσημη ίσως να είναι περιττή για ένα ελληνόφωνο κοινό, ωστόσο το κοινό της γλώσσας στόχου λαμβάνει μια χρήσιμη επιπλέον πληροφορία.

5. **“For example the word we use to say someone doesn’t have luck is a completely Turkish word, but in Greek there is an actual inclination for this word as if it was a Greek originated word.” :**

Πέρα από την λανθασμένη χρήση του όρου “inclination” αντί του ορθού στη συγκεκριμένη περίπτωση “conjugation”, η τεχνική που χρησιμοποιήθηκε στην περίοδο είναι ορθή. Η περίοδος της πρωτότυπης ομιλίας έχει αποσυντεθεί και επαναδιατυπώθηκε περιφραστικά, δίχως να διατηρηθούν οι όροι «γρουσουζης» και «γουρ-σουζ». Οι δομικές πληροφορίες ωστόσο μεταφέρονται και εάν είχε χρησιμοποιηθεί ο όρος “conjugation” αντί του “inclination”, το απόσπασμα αυτό θα είχε αποδοθεί χωρίς να παρουσιάζεται κάποιο πρόβλημα.

6. **“For example there are words that are written the same, but the way you pronounce them changes the meaning and I was in front of this difficulty in a conference with other interpreters trying to figure out what was the word that they had to interpret.” :**

Χρησιμοποιώντας την ίδια τεχνική με το προηγούμενο απόσπασμα, η περίοδος έχει αποδοθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να μεταφέρονται μόνο οι βασικές πληροφορίες. Το μήνυμα που θέλει να μεταφέρει η ομιλήτρια με την διαφορά των λέξεων «διπλωμάτων»- «διπλωμάτων» έχει αποδοθεί περιφραστικά (“there are words that are written the same, but the way you pronounce them changes the meaning”). Ο βασικός στόχος επιτυγχάνεται με αυτόν τον τρόπο, ωστόσο η επιπλέον πληροφορία του παραδείγματος παραλείπεται. Εάν παραλείπονται τα πλεονάζοντα παραδείγματα δεν

παρουσιάζεται κάποιο πρόβλημα, αλλά η επανάληψη αυτής της τεχνικής σε όλη την έκταση της διερμηνείας δημιουργεί νοηματικά κενά.

Υποκείμενο Δ

«Today I am going to talk about the difficulties of learning Greek as a foreign language. The Greek language has very specific difficulties comparing to other languages. It is very difficult to learn a foreign language, let alone the Greek language. The Greek language has some difficulties. As an ex Greek President said, the Greek nation is a nation that is not related to other nations. This is also the case for the Greek language. It is the only language which is not directly related to other languages. You may have noticed that when you see for example a menu, in the menu you read other things and you order other things. For example you read “άρτος” and you order bread, you order “ύδωρ” and you order water, you read “οίνος” and you order wine. More specifically you read “ερυθρός οίνος” and you order red wine or you read “λευκός οίνος” and you order white wine. Another difficulty is the alphabet. It takes courage to learn how to read and write, let alone when you have already done this in an early age. The Greek language is a double language, there is “Καθαρεύουσα” and there is the common language. Don’t believe those who say that “Καθαρεύουσα” is not used anymore, because this is a lie. You will always meet “Καθαρεύουσα”, especially in professions that use vivid words. It is a language with over 1.000 years of history. For example in Greece, when we say “παν μέτρον άριστον”, which means “everything in moderate”, everyone understands it. You need to know such expressions when you have to interpret from Greek. For example when you interpret from French the speaker may use Latin expressions and you have to know them. This is the case for the Greek language. You have to know the ancient sayings or ancient words and phrases that come from the ancient Greek language. Another difficulty is the creation of the New Greek nation. Greece was under the Ottoman Empire for 4.000 years. Other parts of Greece belonged to Italy. So, Italian and Turkish words have been part of the Greek vocabulary, without us even knowing that these words come from Italy or Turkey. For example the word “γρουσουζης” comes from the Turkish word “ugur” and “suz”, which means unlucky. Another problem is the tones of the words. Someone may be confused when they don’t know how to pronounce a word. For example other interpreters had the difficulty when it came for the phrase “αναγνώριση διπλωμάτων”, they weren’t sure if “διπλωμάτων” meant certificates or diplomats. Finally, another difficulty is the modern history of Greece, but this is a difficulty which will be analyzed in another speech. Thank you.»

-Ανάλυση διερμηνείας υποκειμένου Δ

- 1. “As an ex Greek President said, the Greek nation is a nation that is not related to other nations.” :**

Η περίοδος αυτή δεν παρουσιάζει κάποιο σημαντικό πρόβλημα, καθώς όλες οι πληροφορίες της πρωτότυπης ομιλίας μεταφέρονται. Όπως και στις προηγούμενες αναλύσεις, προτείνεται η απόδοση του όρου «πρώην Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας» σε “a former President of the Hellenic Republic”.

2. **“For example you read “άρτος” and you order bread, you order “ύδωρ” and you order water, you read “οίνος” and you order wine. More specifically you read “ερυθρός οίνος” and you order red wine or you read “λευκός οίνος” and you order white wine.” :**

Η απόδοση αυτή είναι προβληματική. Παρατηρούμε πως έχει επιλεγεί μόνο ένας όρος από κάθε ζεύγος, ο οποίος έχει διατηρηθεί στα ελληνικά και έχει προστεθεί η μετάφρασή του ύστερα. Οι δέκτες της γλώσσας στόχου δεν γνωρίζουν ωστόσο ούτε πως υπάρχουν δύο ελληνικές ταυτόσημες λέξεις ούτε πως μια από αυτές προέρχεται από μια παλαιότερη μορφή της γλώσσας. Οι εναλλακτικές θα ήταν είτε η διατήρηση και των δύο όρων ανά ζεύγος είτε η προσθήκη διασαφηνίσεων, αποδίδοντας το απόσπασμα περιφραστικά ή με τον τρόπο της πρωτότυπης ομιλίας.

3. **“The Greek language is a double language, there is “Καθαρεύουσα” and there is the common language.” :**

Η απόδοση της περιόδου μεταφράζοντας την «Δημοτική» σε “common language” και διατηρώντας την «Καθαρεύουσα» αμετάφραστη είναι ορθή. Οι δέκτες της γλώσσας στόχου αντιλαμβάνονται πως υπάρχουν δύο μορφές γλώσσας και πως μία από αυτές είναι παλαιότερη.

4. **“For example in Greece, when we say “παν μέτρον άριστον”, which means “everything in moderate”, everyone understands it.” :**

Παρατηρούμε την χρήση διασαφήνισης στην αρχαία ρήση (“everything in moderate”), με την οποία η υπόρρητη πληροφορία της γλώσσας πηγής, δηλαδή η σημασία της ρήσης, γίνεται ρητή στην γλώσσα στόχο. Η προσθήκη αυτή είναι σύντομη και δίνει μια επιπλέον χρήσιμη πληροφορία στους δέκτες, που δεν θα γινόταν αντιληπτή δίχως επεξήγηση.

5. **“So, Italian and Turkish words have been part of the Greek vocabulary, without us even knowing that these words come from Italy or Turkey. For example the word “γρουσουζης” comes from the Turkish word “uğur” and “suz”, which means unlucky.” :**

Στο απόσπασμα αυτό παρατηρούμε πως έχουν διατηρηθεί οι όροι της πρωτότυπης ομιλίας «γρουσουζης», “uğur” και “suz”. Το απόσπασμα σχετικά με την κλίση των λέξεων έχει παραλειφθεί και έχει αποδοθεί μόνο ένα μέρος του. Η απόδοση “Italian and Turkish words have been part of the Greek vocabulary” καλύπτει ωστόσο το μεγαλύτερο εύρος πληροφοριών της πρωτότυπης ομιλίας.

6. **“Another problem is the tones of the words. Someone may be confused when they don’t know how to pronounce a word. For example other interpreters had the difficulty when it came for the phrase “αναγνώριση**

διπλωμάτων”, they weren’t sure if “διπλωμάτων” meant certificates or diplomats.” :

Η απόδοση αυτή χρειάζεται περεταίρω επεξηγήσεις. Σημειώνεται πρώτον η λανθασμένη μετάφραση του όρου «τόνοι» σε “tones”, αντί των ορθών μεταφράσεων “accent marks”, “pronunciation”, “stress marks” κ.ο.κ. Επιπλέον δεν αναφέρεται πως οι λέξεις «διπλωμάτων» και «διπλωματών» έχουν ίδια ορθογραφία πέρα από τους τόνους. Η μόνη αναφορά είναι η απόδοση “they weren’t sure if “διπλωμάτων” meant certificates or diplomats.”, η οποία είναι ελλιπής. Ίσως η χρήση του ζεύγους όρων “diplomas”- “diplomats” είναι πιο κατάλληλη λόγω της κοινής ρίζας των αγγλικών όρων με τους αντίστοιχους ελληνικούς όρους. Μια διαφορετική επιλογή θα ήταν η προσθήκη επεξηγήσεων, αναφορικά είτε με την διαφορά σημασίας των λέξεων ανάλογα με τον τόνο και την κλίση τους είτε με τη σημασία των όρων «διπλωμάτων» και «διπλωματών».

Υποκείμενο Ε

«Hello, I am going to talk to you about the difficulties of learning the Greek language as a foreign language. Greek is very difficult to learn, more difficult than other languages. There are many difficulties, especially when trying to learn Greek for work purposes and Greek has even more difficulties than most languages in that respect. As a former Greek minister once said, Greece is a nation without siblings and I believe this is the case with the Greek language as well, meaning that it doesn’t have any siblings. As many linguists among you may also point out, Greek is not the only language that doesn’t have any relation with other language families. However Greek is an even more difficult in my opinion. It is probably the only language that, for instance, in a restaurant one may read one thing on the menu and order another. He may read “οίνος” and order “κρασί”, “άρτος” and order “ψωμί”, “ύδωρ” and order “νερό”. There are other combinations like “ερυθρό οίνο” and “κόκκινο κρασί” or “λευκός οίνος” and “άσπρο κρασί”. You can’t find that in many other languages. There is also the Greek alphabet, which is the first step for everyone. It takes a lot of courage to actually start reading and learning that particular concept from scratch and it’s something that all Greek children learn from a very young age. After the alphabet you also have the different language types like “Καθαρεύουσα” and “Δημοτική”, which are very different from one another. Don’t trust those who say that the “Καθαρεύουσα” is not used anymore. You will find it many times in your learning process, especially in certain work environments, where a more stylized language is needed. It is in fact a form that has 1.000 years of history. If you say to someone who speaks Greek “παν μέτρον άριστον”, he will understand even if it is a different form of the language. Through this form “Καθαρεύουσα”, through religion and Byzantine history among others has been a prevalent part of our culture. For instance when we interpret in Italian and we have a proverb in Latin, someone cannot just say that he cannot read it because it’s in Latin, in the same way when someone is interpreting in Greek he can’t just say that because a passage is in ancient Greek he is not able to

interpret it. Let's not forget that Greece has been conquered by the Ottoman Empire for quite some time, but at the same time some parts of Greece were held by Italians. Those localities have created a certain environment for the language; it helped certain parts grow in different ways. For instance we have loan words from both languages that have since been integrated into the language, like the word “γρουσουζης”, which in fact in Turkish comes from the word “uğursuz”, which means someone has bad luck. Nowadays we integrated that into our vocabulary and we have been even able to use it as a Greek word. Then we have the stress system. The Greek stress system has been quite confusing for someone that doesn't know our language. For instance there is an example of people that have seen the term “αναγνώριση διπλωμάτων” in an article without the actual stress put on any part of the word and they could not say if the actual phrase was “αναγνώριση διπλωμάτων” or “διπλωμάτων”. In modern Greece we have many more examples of this happening, but I will leave that for another day. Thank you.»

-Ανάλυση διερμηνείας υποκειμένου E

1. **“As a former Greek minister once said, Greece is a nation without siblings and I believe this is the case with the Greek language as well, meaning that it doesn't have any siblings.” :**

Η περίοδος είναι προβληματική σε ένα σημείο, στη μετάφραση του «Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας» σε “Greek minister”, η οποία είναι λανθασμένη. Προτείνεται η χρήση του παγιωμένου όρου “President of the Hellenic Republic”. Η υπόλοιπη απόδοση του αποσπάσματος δεν παρουσιάζει κανένα πρόβλημα.

2. **“He may read “οίνος” and order “κρασί”, “άρτος” and order “ψωμί”, “ύδωρ” and order “νερό”. There are other combinations like “ερυθρό οίνο” and “κόκκινο κρασί” or “λευκός οίνος” and “άσπρο κρασί”.” :**

Η επιλογή διατήρησης και των δύο όρων σε κάθε ζεύγος στα ελληνικά μεταφέρει την βασική πληροφορία στους δέκτες της γλώσσας στόχου. Ωστόσο μια προσθήκη διασαφήνισης θα ήταν συνετή, καθώς οι δέκτες ακούν μόνο τους ελληνικούς όρους δίχως να γνωρίζουν τι σημαίνει οποιοσδήποτε από αυτούς. Η προσθήκη της μετάφρασης έστω σε ένα από τα ζεύγη όρων θα προσέδιδε μια επιπλέον χρήσιμη πληροφορία, την οποία οι δέκτες της γλώσσας στόχου δεν θα μπορούσαν να εκλάβουν διαφορετικά.

3. **“After the alphabet you also have the different language types like “Καθαρεύουσα” and “Δημοτική”, which are very different from one another.” :**

Παρατηρούμε πως έχουν διατηρηθεί και οι δύο όροι στα ελληνικά και εφόσον οι δέκτες αντιλαμβάνονται και πως υπάρχουν δύο μορφές γλώσσας και πως η μία είναι παλαιότερη (“Don't trust those who say that the “Καθαρεύουσα” is not used anymore.”), η απόδοση δεν παρουσιάζει προβλήματα.

4. **“If you say to someone who speaks Greek “παν μέτρον άριστον”, he will understand even if it is a different form of the language.” :**

Όπως και στο προηγούμενο απόσπασμα, έχει διατηρηθεί η αρχαία ρήση στα ελληνικά. Το νόημα της πρωτότυπης ομιλίας δεν αλλοιώνεται και οι δομικές πληροφορίες μεταφέρονται. Η προσθήκη διασαφήνισης της σημασίας της ρήσης είναι μια προαιρετική επιλογή, αν και βοηθητική για τους δέκτες, καθώς το συγκεκριμένο απόσπασμα αποτελεί παράδειγμα και όχι κάποιο δομικό κομμάτι της ομιλίας.

5. **“For instance we have loan words from both languages that have since been integrated into the language, like the word “γρουσούζης”, which in fact in Turkish comes from the word “uğursuz”, which means someone has bad luck.” :**

Η διατήρηση των όρων «γρουσούζης» και “uğursuz” και η περιληπτική απόδοση του αποσπάσματος σχετικά με την κλίση των ξένων λέξεων δεν αποτελεί πρόβλημα, αντίθετα συνοψίζει το κεντρικό νόημα της ομιλίας και προσθέτει έπειτα και το παράδειγμα που ενισχύει το βασικό επιχείρημα που διατρέχει όλη την έκταση της ομιλίας, πως η ελληνική γλώσσα έχει πολλές δυσκολίες.

6. **“For instance there is an example of people that have seen the term “αναγνώριση διπλωμάτων” in an article without the actual stress put on any part of the word and they could not say if the actual phrase was “αναγνώριση διπλωμάτων” or “διπλωμάτων”.” :**

Παρατηρούμε πρώτον το νοηματικό λάθος στη μετάφραση του «Θυμάμαι ορισμένους ξένους συναδέλφους σε μία συνεδρίαση[...]» σε “For instance there is an example of people that have seen the term “αναγνώριση διπλωμάτων” in an article[...]”. Έχει αντιστραφεί επίσης η σειρά των όρων «αναγνώριση διπλωμάτων» και «αναγνώριση διπλωμάτων», που αποτελεί επίσης νοηματικό λάθος. Ωστόσο οι βασικές πληροφορίες μεταφέρονται, δηλαδή η διαφορά στη σημασία των δύο όρων εξαιτίας του τόνου. Αυτό επιτεύχθηκε διατηρώντας και τους δύο όρους στα ελληνικά. Όπως και στο προηγούμενο απόσπασμα, η προσθήκη διασαφήνισης σχετικά με τη σημασία των όρων θα βοηθούσε τους δέκτες να αντιληφθούν καλύτερα τα παραδείγματα, έτσι ώστε να ενισχυθεί και το βασικό επιχείρημα της ομιλίας.

Επίλογος

Λαμβάνοντας υπόψη το θεωρητικό πλαίσιο σχετικά με την πολιτιστική διάσταση της διερμηνείας, τις τεχνικές της υπόρρησης και της διασαφήνισης, καθώς και τις διερμηνείες της έρευνας, οι δυσκολίες και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει ένας διερμηνέας σε πολιτιστικό πλαίσιο είναι εμφανείς. Η εμπάθυνση που χρειάζεται ο διερμηνέας τόσο σε γλωσσικό, αλλά και σε πολιτισμικό επίπεδο σε όλες τις γλώσσες εργασίας του, σε συνδυασμό με την προετοιμασία του, την αντίληψή του και την εφευρετικότητά του, αποτελούν τα εργαλεία του για να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που θα συναντήσει. Ο πολιτισμός αποτελεί μια πολυσύνθετη έννοια που περιέχει εξίσου

πολυσύνθετα υποσύνολα και σε συνδυασμό με τη διερμηνεία, δημιουργείται ένα αντικείμενο άξιο μελέτης και διερεύνησης.

Βιβλιογραφία

Becher, V. (2011). Explicitation and implicitation in translation: A corpus-based study of English-German and German-English translations of business texts. Hamburg, Germany: Universität Hamburg

Gumul, E. (2008). Relevant Worlds: Current Perspectives on Language, Translation and Relevance Theory, Edited by Ewa Waaszewska, Marta Kisieleska-Krysiuk, Aniela Korzeniowska and Magorzata Grzegorzewska. Cambridge Scholars Publishing

Hale, S. (2014). Interpreting culture. Dealing with cross-cultural issues in court interpreting. Perspectives: Studies in Translatology, 22:3, 321-331, DOI:10.1080/0907676X.2013.827226

Hall, E.T. (1989). Beyond Culture. New York: Anchor Books

Károly, K., & Klaudy, K. (2005). Across Languages and Cultures 6: Implicitation in translation: Empirical evidence for operational asymmetry in translation

Katan, D. (1999). Translating Cultures: An Introduction for Translators, Interpreters, and Mediators. Manchester, UK: St. Jerome Publishing

Lewis, R. D. (1999). When Cultures Collide. London,UK: Nicholas Brealey Publishing

Reynolds, S., & Valentine, D. (2004). Guide to Cross-Cultural Communication. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson – Prentice Hall

Tang, F. (2018). Explicitation in Consecutive Interpreting. Guangdong University of Foreign Studies. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company

Wotjak, G. (2007). Quo vadis Translatologie? Leipzig, Germany: Frank & Timme

Μπαμπινιώτης, Γ. (2002). Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Δεύτερη έκδοση. Κέντρο Λεξικολογίας

Δικτυογραφία

Baigorri-Jalón, J. (2000). La interpretación de conferencias: el nacimiento de una profesión, de París a Nuremberg. Ανακτήθηκε από: <http://linkinterpreting.uvigo.es/que-es-la-interpretacion/historia/?lang=en> [Ημερομηνία προσπέλασης: 23/12/2019]

Collins English Dictionary (n.d.). Interpreter definition and meaning. Ανακτήθηκε από: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/interpreter> [Ημερομηνία προσπέλασης: 23/12/2019]

Duden Wörterbuch (n.d.). Dolmetscher, der. Ανακτήθηκε από: <https://www.duden.de/node/33932/revision/33961> [Ημερομηνία προσπέλασης: 23/12/2019]